

ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини. 2015. 28 с.

5. ОБСЄ / Що таке злочини ненависті (англ.) / OSCE / «What is hate crime». URL : <https://hatecrime.osce.org/what-hate-crime>.

6. Категоризація та розслідування злочинів на ґрунті ненависті в Україні. Практичний посібник. Варшава. Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини. 2019. 75 с.

7. Практика розслідування в Україні злочинів, вчинених з мотивів нетерпимості. Звіт за результатами дослідження. Конгрес національних громад України, Правозахисний ромський центр, Правозахисний ЛГБТ-центр «Наш світ», Truth Hounds, ZMINA, Експертний центр з прав людини, Регіональний центр з прав людини. 2021. 130 с. URL : <https://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2021/06-1.pdf>

8. Сотула О. С. Умисне вбивство з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості: компаративіське дослідження. *Право і суспільство*. № 3. Ч. 2. 2016. С. 189-193.

9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. № 2341 – III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 05.02.2025).

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції: Закон України від 03 березня 2022 р. № 2110-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#n7> (дата звернення: 05.02.2025).

Юлія ХРИСТОВА

доцент кафедри

кримінального права та кримінології

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

(м. Дніпро, Україна),

кандидат юридичних наук, доцент

<https://orcid.org/0000-0001-5175-9242>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність науково-теоретичної розробки вибраної проблематики зумовлена потребою в удосконаленні організаційного забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя в Україні з урахуванням сучасних викликів воєнного стану, а також особливостей діяльності суб'єктів, уповноважених забезпечувати кримінологічний захист правосуддя на деокупованих територіях. Зокрема, збільшення порівняно з довоєнним періодом як загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя (з 7198 у 2021 р. до 7369 у 2024 р.), так і кримінальних правопорушень, передбачених ст. 376 «Втручання в діяльність судових органів» КК України (з 52 у 2021 р. до 98 у 2024 р.); кількості повідомлень про можливі замінування судів, органів і установ системи правосуддя, а також виявлених співробітниками Служби судової охорони України заборонених предметів, у тому числі зброї, які намагалися пронести відвідувачі у судові установи (з 131,1 тис. у 2021 р. до понад 217 тис. у 2024 р.); небезпека артилерійських, ракетних та інших обстрілів держави-агресора, що також становить потенційну загрозу як для суддів, так і для учасників судового процесу [1].

Оскільки одним із ключових факторів забезпечення високої ефективності організаційного забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя є координація дій суб'єктів кримінологічного захисту правосуддя, співпраця та обмін даними, в межах даного дослідження доцільно розглянути проблеми нормативно-правового забезпечення взаємодії між ними в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Необхідно зауважити, що належні засоби мінімізації та усунення негативних впливів на суддів під час відправлення ними правосуддя спрямовані на ухвалення законного й обґрунтованого рішення, визначені Конституційним Судом України як «гарантії незалежності суддів» здійснюються, насамперед, спеціальним суб'єктом – Службою судової охорони, яка під час виконання своїх завдань і функцій у встановленому порядку взаємодіє з іншими суб'єктами забезпечення кримінологічного захисту правосуддя, зокрема з Національною поліцією України, Національною гвардією України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Службою безпеки України [7; 5]. Основними видами такої взаємодії є стратегічна та тактична. Зокрема, стратегічна взаємодія спрямована на попередження та недопущення вчинення групових порушень публічної (громадської)

безпеки і порядку, масових заворушень, кримінальних та адміністративних правопорушень, терористичних актів, надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій на об'єктах, а також протиправних діянь щодо осіб, які охороняються. Тактична взаємодія – це комплекс практичних заходів та дій із виявлення і припинення підготовки та вчинення групових порушень публічної (громадської) безпеки і порядку, масових заворушень, кримінальних та адміністративних правопорушень, терористичних актів, надзвичайних ситуацій, пожеж й інших небезпечних подій на об'єктах, протиправних діянь щодо осіб, які охороняються, а також відпрацювання навичок для припинення таких діянь та подій, ліквідації їх наслідків [5]. Водночас з метою оптимізації діяльності Національної поліції України під час дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період поліція отримала такі нові повноваження щодо забезпечення кримінологічного захисту правосуддя, як здійснювати конвоювання та охорону у залі суду обвинувачених або засуджених до позбавлення волі, а також здійснювати розмінування, що має оперативний характер, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами надходження повідомлень про загрозу вибуху тощо [4; 6].

Крім того, для забезпечення позитивних зрушень у діяльності органів державної влади, сприяння забезпечення публічної безпеки та порядку, підвищення рівня охорони судів, безпеки суддів, членів їх сімей та працівників суду Державна судова адміністрація України та Служба судової охорони у червні 2023 р. уклали Меморандум про співпрацю з Національною поліцією України [8], а для сприяння зниження рівня виникнення надзвичайних ситуацій та підвищення рівня забезпечення пожежної безпеки приміщень судових установ, безпеки суддів, членів їх сімей та працівників суду шляхом обміну досвідом та інформацією – з Державною службою України з надзвичайних ситуацій [2]. Для виконання цього Меморандуму зазначені суб'єкти одним із напрямів співпраці визначили координацію дій під час виконання покладених на них законодавством завдань, а для практичної реалізації його положень – домовилися проводити спільні наради, робочі зустрічі, семінари, вебінари, конференції, обмінюватися наявною в їх розпорядженні інформацією з питань, що становлять взаємний інтерес, створювати спільні робочі групи для вирішення питань, що виникли під час їх реалізації тощо [8; 2]. Проте, оскільки зазначені меморандуми не створюють будь-яких правових зобов'язань для їх сторін, доцільно внести відповідні зміни та доповнення до затвердженого Порядку їх взаємодії [5].

Отже, особливості організаційного забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя в Україні в умовах воєнного стану значною мірою зумовлені потребою удосконалити порядок здійснення інформаційного обміну між суб'єктами, уповноваженими забезпечувати кримінологічний захист правосуддя, а також внутрішніх організаційно-розпорядчих актів в частині застосування Службою судової охорони заходів безпеки в умовах правового режиму воєнного стану та у повоєнний період.

1. Звіт про діяльність Державної судової адміністрації України за 2021 р. URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/dsa/2021.pdf<https://court.gov.ua/storage/portals/sso/1901.2025/AllHours.jpg>.

2. Підписано Меморандум про співпрацю між ДСНС, Службою судової охорони та Державною судовою адміністрацією України. *Державна служба України з надзвичайних ситуацій* : вебсайт. URL: <https://dsns.gov.ua/news/ostanni-novini/pidpisano-memorandum-pro-spiivpraci-miz-dsns-sluzboiu-sudovoyi-oxoroni-ta-derzavnoiu-sudovoiu-administracijeiu-ukrayini>.

3. Положення про Службу судової охорони : затв. Рішенням Вищої ради правосуддя від 04 квіт. 2019 р. № 1051/0/15-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19#Text>.

4. Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану : Закон України від 15 бер. 2022 р. № 2123-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#n34>.

5. Про затвердження Порядку взаємодії Служби судової охорони з Національною поліцією України, Національною гвардією України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Службою безпеки України під час виконання завдань і функцій Службою судової охорони : наказ Державної судової адміністрації України, Служби судової охорони, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України від 27 лют. 2020 р. № 96/112/194/60.

6. Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n163>.

7. Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального кодексу України від 27 жовт. 2020 р. № 13-р/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>.

8. Тристоронній Меморандум. *Служба судової охорони* : вебсайт. URL: <https://sso.court.gov.ua/sso/pres-centr/news/1438178/>.